

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**освітньо-професійна програма Агрономія
спеціальність 201 Агрономія
галузь знань 20 Аграрні науки і продовольство
СВО Бакалавр
денна форма навчання
(2018 рік набору)**

Полтава - 2018

Наскрізну програму практики підготували:

Маренич М. М. – к. с. - г. н., доцент кафедри селекції, насінництва і генетики;
декан факультету агротехнологій та екології;

Ляшенко В. В. – к. с. - г. н., доцент кафедри рослинництва;

Шакалій С. М. – к. с. - г. н., ст. викладач кафедри рослинництва.

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти СВО Бакалавр за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія (2018 рік набору) денної форми навчання розглянута, схвалена і рекомендована до видання науково - методичною радою спеціальності Агрономія (протокол № 1 від 4 вересня 2018 року).

Голова науково-методичної ради
спеціальності Агрономія, к. с.- г. н.,
доцент

О. В. Бараболя

Відповідальний за випуск:
к. с.- г. н.,

С. М. Шакалій

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Види практик, послідовність їх проведення та тривалість	5
3. Мета, завдання практик та фахові компетентності здобувачів вищої освіти	5
3.1. Навчальні практики	5
3.1.1. Комплексна навчальна практика 1	5
3.1.2. Комплексна навчальна практика 2	7
3.1.3. Комплексна навчальна практика 3	9
3.2. Виробнича практика з агрономії	11
4. Форми і методи контролю	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика здобувачів вищої освіти є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців з агрономії у закладі вищої освіти і спрямована на закріплення знань, отриманих під час теоретичного навчання, набуття і удосконалення умінь, навичок і компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія.. Практика передбачає отримання здобувачами вищої освіти достатнього обсягу практичних знань і навичок роботи у відповідній галузі. З цією метою наскрізною програмою передбачене безперервне практичне навчання студентів. Строки проведення практик визначено в навчальному плані, затвердженому ректором академії.

В основу наскрізної програми практики покладено «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затверджене наказом Міністерства освіти України № 93 від 8 квітня 1993 року та «Положення про практичну підготовку студентів вищих аграрних навчальних закладів України» від 5 вересня 2013 року, «Положення про організацію практичної підготовки здобувачів вищої освіти ПДАА». На основі наскрізної програми розробляються програми окремих видів практик.

Навчальною програмою підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою спеціальності 201 Агрономія передбачене проходження комплексних навчальних та виробничої практик.

Метою практик є поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві, з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, збір фактичного матеріалу для виконання курсових проектів (робіт), набуття й удосконалення компетентностей, визначених освітньо – професійною програмою.

2. ВИДИ ПРАКТИК, ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ПРОВЕДЕННЯ ТА ТРИВАЛІСТЬ

Навчальні і виробничі практики студентів проводяться в строки, що визначені діючим навчальним планом та графіком навчального процесу і розподіляються згідно даних, наведених у таблиці 1.

Таблиця 1

Види, термін і тривалість практики здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

№ з/п	Вид та назва практики	Курс, семестр	Тривалість практики		
			годин	кредитів ЄКТС	тижнів
Навчальні практики					
1.	Комплексна навчальна практика 1	1/2	225	7,5	5
2.	Комплексна навчальна практика 2	2/4	225	7,5	5
3.	Комплексна навчальна практика 3	3/6	90	3	2
Виробнича практика					
4.	<i>Виробнича практика з агрономії</i>	3/6	270	9	6
		4/8	135	4,5	3

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ ПРАКТИК ТА ФАХОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. НАВЧАЛЬНІ ПРАКТИКИ

3.1.1. КОМПЛЕКСНА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА 1

Термін проведення – II семестр

Тривалість практики- 5 тижнів (225 годин)

Метою комплексної навчальної практики 1 є: закріплення теоретичних знань, що стосуються предметної області та професійної діяльності організації, особливостей функціонування, походження, розвитку, різноманіття та систематики живих в умовах впливу різних екологічних чинників на них та середовище; стану рослинного і тваринного світу Полтавської області; рідкісних та зникаючих видів заходів щодо охорони; з'ясування місця людини в системі органічного світу та її впливу на сучасне біорізноманіття.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування студентами тематичних блоків (розділів) (табл. 2).

**Структура Комплексної навчальної практики 1 здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою Агронімія
спеціальності 201 Агронімія СВО Бакалавр (2018 рік набору)**

Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Тривалість вивчення тематичного блоку (розділу), годин			Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичними блоками (розділами)
	всього	у тому числі		
		навчальні заняття	самостійна робота	
Вступ до спеціальності	45	30	15	Рослинництва
Ботаніка	90	60	30	Захист рослин
Механізація, електрифікація та автоматизація сільсько- господарського виробництва	90	60	30	Експлуатації машин та обладнання
Разом	225	150	75	-

Завдання комплексної навчальної практики відповідає тематичним блокам (розділам):

Блок «Вступ до спеціальності»

- ознайомлення з організацією навчального процесу в академії, планування самостійної роботи і вимогами до виконання індивідуальних завдань;
- введення в коло проблем, які вирішуються у ході професійної діяльності агронома;
- стимулювання інтересу до майбутньої професії і позитивного відношення до навчання;
- виховання у майбутнього фахівця з агрономії поваги до своєї спеціальності, викладачів і одногрупників.

Блок «Ботаніка»:

- дослідження в природних умовах питання морфології та екології рослин, ознайомлення з різноманітністю рослинного світу;
- опанування методів визначення та гербаризації рослин, збір та оформлення гербарію.

***Блок «Механізація, електрифікація та автоматизація
сільськогосподарського виробництва»:***

- вивчення правил техніки безпеки під час роботи на тракторах і сільськогосподарських машинах, а також при технічному догляді за ними;
- освоєння прийомів керування тракторами та самохідними сільськогосподарськими машинами різних марок;
- набуття навиків оцінки технічного стану і готовності машин до виконання планових робіт;
- набуття практичних навиків по наладці та регулюванню сільськогосподарських машин перед роботою;
- проведення механізованих сільськогосподарських робіт з урахуванням сучасних технологій і передового досвіду, перевірка якості механізованих польових робіт.

У результаті проходження Комплексної навчальної практики 1 здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

- знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування;
- здатність проводити моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

3.1.2. КОМПЛЕКСНА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА 2

Термін проведення – IV семестр

Тривалість практики - 5 тижнів (225 годин)

Метою Комплексної навчальної практики 2 є: закріплення знань та формування практичних навичок, що стосуються забезпеченості ґрунтів основними елементами живлення, різноманіття та систематики бур'янів на полях Полтавської області, використання хімічних методів боротьби з ними; діагностики потреби рослин в елементах живлення та впливу людської діяльності на ґрунтоутворення.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування студентами тематичних блоків (розділів) (табл. 3).

Таблиця 3

Структура Комплексної навчальної практики 2 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Тривалість вивчення тематичного блоку (розділу), годин			Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичними блоками (розділами)
	всього	у тому числі		
		навчальні заняття	самостійна робота	
Агрохімія	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова
Землеробство	90	60	30	Землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова
Ґрунтознавство з основами геології	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова
Ґербологія	45	30	15	Землеробства і агрохімії ім.В.І.Сазанова
Разом	225	150	75	-

Завдання Комплексної навчальної практики 2 відповідає тематичним блокам (розділам):

Блок «Агрохімія»:

- ознайомлення з роботою державного підприємства «Облдержродючість» Полтавського району з питань складання картограм забезпеченості ґрунтів основними елементами живлення та рекомендації по системі удобрення сільськогосподарських культур;
- ознайомлення з технологією виробництва тукосумішок та вміти розрахувати кількість добрив для їх приготування;
- проведення навчально-аналітичної роботи, зокрема з діагностики потреби рослин в елементах живлення;

Блок «Землеробство»:

- ознайомлення із землекористуванням господарства;
- визначення найбільш поширені на полях господарств бур'яни, знати їх біологічні особливості і заходи боротьби з ними;
- ознайомлення з хімічними заходами боротьби з бур'янами;
- проведення оцінки якості обробітку ґрунту, культивації та догляду за посівами.

Блок «Ґрунтознавство з основами геології»:

- вивчення ґрунтів у природі з урахуванням впливу на ґрунтоутворення природних умов і господарської діяльності людини.

Блок «Герботологія»:

- дослідження в природних умовах питання морфології рослин, ознайомлення з різноманітністю рослинного світу;
- оволодіння методами визначення та гербаризації рослин, збір та оформлення гербарію.

У результаті проходження Комплексної навчальної практики 2 здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

- знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду;
- здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

3.1.3. КОМПЛЕКСНА НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА 3

Термін проведення – VI семестр

Тривалість практики - 3 тижні (135 годин)

Метою Комплексної навчальної практики 3 є: закріплення знань та формування практичних навичок з техніки проведення садових робіт на плодкових деревах; визначення сільськогосподарських рослин в процесі їх росту і розвитку; застосування знань з інтенсивних технологій вирощування основних культур та технології селекційного процесу; освоєння методів агрономічного контролю за якістю польових робіт.

Мета навчальної практики реалізується у процесі опанування студентами тематичних блоків (розділів) (табл. 4).

Таблиця 4

Структура Комплексної навчальної практики 3 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Тривалість вивчення тематичного блоку (розділу), год			Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичними блоками (розділами)
	всього	у тому числі		
		навчальні заняття	самостійна робота	
Рослинництво з основами програмування	45	30	15	Рослинництва
Селекція і насінництво польових культур	45	30	15	Селекції, насінництва та генетики
Разом	90	60	30	-

Завдання Комплексної навчальної практики відповідає тематичним блокам (розділам):

Блок «Рослинництво з основами програмування»:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними видами, сортами і формами рослин польової культури в процесі їх росту і розвитку;
- освоєння методів агрономічного контролю за якістю польових робіт;
- набуття навичок по догляду за рослинами;
- вивчення теоретичних і практичних основ зберігання і переробки продуктів рослинництва, впровадження стандартизації і сертифікації;
- удосконалення методів, режимів і способів зберігання і переробки продукції рослинництва;
- ознайомлення з інтенсивними технологіями вирощування основних польових кормових культур;
- оволодіння методами обліку грубих кормів та оцінювання їх якості;
- ознайомлення з культурним пасовищем господарства, організацією пасовищної території, системою випасання;

Блок «Селекція і насінництво польових культур»

- ознайомлення з роботою селекційних лабораторій інституту агрономії ПДАА з питань організації селекційного процесу польових культур (пшениці озимої, гороху, сої) та з організацією і науково-технічною базою первинного та елітного насінництва цих культур;
- ознайомлення з технологією селекційного процесу;
- проведення спеціальних заходів, зокрема з проведення видових і сортових прополювань;

У результаті проходження Комплексної навчальної практики 3 здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

- знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування;
- здатність проводити моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

3.2. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

3.2.1. Виробнича практика з агрономії

Термін проведення – VI та VIII семестри

Тривалість практики – 9 тижнів (13,5 кредитів, 405 годин)

Метою виробничої практики з агрономії є забезпечення професійної технологічної підготовки майбутніх фахівців. За період практики здобувачі вищої освіти набувають досвіду роботи за обраною професією, виконуючи в конкретному базовому господарстві функціональні обов'язки на посадах, наближених до агрономічних (помічник агронома, дільничий агроном тощо).

Завдання:

- проведення агроекономічного аналізу діючої в господарстві системи землеробства;
- аналізування структури рослинницької галузі господарства і технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- вивчення системи насінництва в господарстві;
- аналізування стану реалізації продукції рослинництва, умов її зберігання та переробки;

- вивчення стану забезпечення в господарстві безпеки життєдіяльності населення, охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії;
- освоєння технології механізованих сільськогосподарських робіт;
- ознайомлення зі станом охорони природи в господарстві (підприємстві);
- вивчення системи передпосівного обробітку ґрунту під ранні та пізні ярові культури;
- проведення підготовки насіння та сівби сільськогосподарських культур;
- ознайомлення з системою догляду за озимими культурами;
- освоєння практичного налагоджування сільськогосподарських машин та знаряддя на виконання тих чи інших технологічних операцій;
- проведення розрахунків доз добрив та норму висіву;
- проведення меліоративних заходів.

У результаті проходження практики здобувачі вищої освіти здобудуть наступні компетентності:

- знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду;
- здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контролювання практики здобувачів вищої освіти вирішує комплекс завдань від навчальних до контролюючих і забезпечує повноту, своєчасність та якість виконання програми практики.

Контроль за проходженням практики з боку вищого навчального закладу покладається від:

- академії – на першого проректора;
- факультету – на декана та координатора практичної підготовки по спеціальності;
- кафедри – на завідувача та викладачів – керівників виробничої практики;
- бази практики – на керівника господарства.

Метою контролю є виявлення та усунення недоліків і надання допомоги здобувачам вищої освіти у виконанні програми практики.

Попереднє контролювання здійснюється під час підготовки здобувачам вищої освіти до проходження практики. При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, форма звітування, а також здобувачам вищої освіти передаються направлення на базу практики, щоденники та програми практики.

Поточне контролювання здійснюється протягом періоду проведення практик, а також під час консультування здобувачів вищої освіти.

Підсумкове контролювання відбувається під час звітування про виконання програми практики, що проводиться після закінчення термінів практики.

У процесі виконання програм навчальних практик (**Комплексної навчальної практики 1, Комплексної навчальної практики 2 та Комплексної навчальної практики 3**) здобувач вищої освіти веде щоденник, в якому за кожний день коротко записує інформацію про характер і об'єм практики, способи їх виконання, на основі якого здійснюється поточний контроль керівником практики.

Нарахування балів за підсумками проходження **Комплексної навчальної практики 1** відбувається відповідно до розподілу, наведеного в таблиці 5.

Таблиця 5

Схема нарахування балів з комплексної навчальної практики 1 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Назва навчальної практики	Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Кількість балів *
Комплексна навчальна практика 1	Вступ до спеціальності	20
	Ботаніка	40
	Механізація, електрифікація та автоматизація сільськогосподарського виробництва	40
Всього		100

* кількість балів нараховується з урахуванням тривалості вивчення тематичного блоку (розділу)

Нарахування балів за підсумками проходження **Комплексної навчальної практики 2** відбувається відповідно до розподілу, наведеного в таблиці 6.

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики за результатами перевірки щоденників і особистого спостереження викладача під час практики. За необхідності з окремими здобувачами вищої освіти проводять співбесіду з питань виконання програми практики.

Форма звітності здобувача вищої освіти з виробничої практики – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником практики від бази практики.

Таблиця 6

Схема нарахування балів з комплексної навчальної практики 2 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Назва навчальної практики	Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Кількість балів
Комплексна навчальна практика 2	Агрохімія	20
	Землеробство	40
	Грунтознавство з основами геології	20
	Герботологія	20
Всього		100

Нарахування балів за підсумками проходження **Комплексної навчальної практики 3** відбувається відповідно до розподілу, наведеного в таблиці 7.

Таблиця 7

Схема нарахування балів з комплексної навчальної практики 3 здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Агрономія спеціальності 201 Агрономія СВО Бакалавр (2018 рік набору)

Назва навчальної практики	Тематичні блоки (розділи) навчальної практики	Кількість балів
Комплексна навчальна практика 3	Рослинництво з основами програмування	50
	Селекція і насінництво польових культур	50
Всього		100

Звіт разом із щоденником практики, завіреним керівником практики від підприємства, подається на кафедру для реєстрації, після чого передається на рецензування викладачеві – керівнику практики від кафедри. Після можливого доопрацювання здобувачем вищої освіти та остаточного погодження змісту звіту з викладачем, керівником практики від кафедри, звіт допускається до захисту.

Супровідні документи з практики, передбачені академією, здобувачами вищої освіти надаються координатору з практичної підготовки по спеціальності до реєстрації звіту на кафедрі.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки, список використаних джерел. Звіт оформляється за вимогами, що визначені у програмі практики, та відповідно до єдиних вимог щодо оформлення текстових документів.

Звіт з практики захищається здобувачем вищої освіти у комісії, призначеній наказом ректора академії. Комісія формується з: керівників практики від академії та, по можливості, від баз практики, а також науково - педагогічних працівників.

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти, набутих на виробничій практиці, визначається за 100-бальною, 4-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 8).

Таблиця 8

СИСТЕМА ОЦІНКИ ЗНАНЬ

За 100-бальною шкалою	Шкала ЄКТС	За 4-бальною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Комісія приймає диференційований залік у здобувачів вищої освіти або на базах практики в останні дні її проходження, або в академії до початку наступного семестру чи протягом двох тижнів наступного після практики семестру.

Диференційований залік за практику виставляється з урахуванням:

- оцінки результатів професійної та суспільної роботи, поданої у відгуку – характеристиці керівника практики з боку підприємства;
- оцінки за оформлення звіту, щоденника, зазначеної у висновку викладача – керівника практики від кафедри;
- презентації здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту та відповідей на запитання членів комісії з прийому заліку за практику.

Важливе місце в загальній системі практичного навчання займають підсумкові конференції здобувачів вищої освіти за результатами виробничої практики за участю керівників та фахівців організацій, установ. Мета таких конференцій – обмін досвідом, розробка заходів щодо поліпшення практичної підготовки в академії.